

RAPORT SPECIAL
privind executarea pedepselor în penitenciare

București, 2003

ROMANIA

Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro**AVOCATUL POPORULUI**
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. 4468 / 24.06.03**COMUNICAT DE PRESĂ**

Avocatul Poporului, pe baza petițiilor ce i-au fost adresate, a analizat regimul executării pedepselor în penitenciare și a trimis un Raport special Camerei Deputaților, Senatului României, primului-ministru și directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor.

În raport au fost făcute o serie de propuneri pentru reanalizarea unor reglementări referitoare la executarea pedepselor în penitenciare, prevăzute de Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor și de Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive care, în prezent, au devenit desuete. Ca urmare a raportului, Parlamentul României ar putea examina posibilitatea perfecționării atât a reglementărilor legale cât și a personalului executiv din cadrul penitenciarelor. De asemenea, s-a sugerat că ar fi necesară o mai mare responsabilitate și celeritate în soluționarea petițiilor formulate de către deținuți, în legătură cu modul în care sunt respectate drepturile și libertățile lor.

AVOCATUL POPORULUI,

Prof. univ. dr. Ioan MURARU

București, 23 iunie 2003

R O M Â N I A
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnule prim-ministru,

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. 4521 / 25.06.03

Avocatul Poporului, în îndeplinirea atribuțiilor constituționale și ale dispozițiilor art. 25 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, modificată și completată, a întocmit un “Raport special privind executarea pedepselor în penitenciare”, pe care l-a prezentat președintelui Senatului României, președintelui Camerei Deputaților și directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor.

Supunem atenției dumneavoastră acest raport, față de care urmează să decideți.

Folosesc acest prilej, pentru a vă asigura, domnule prim-ministru, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. Ioan MURARU

Domnului Adrian NĂSTASE
Prim-ministru al Guvernului României

Avizat,
Adjunct al Avocatului Poporului,
Conf. univ. dr. Gheorghe IANCU

Întocmit,
Director Anton P. Parlagi
Expert, Magda Ștefănescu
Expert, Simina Popescu

București, 23 iunie 2003

R O M Â N I A
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnule președinte,

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. 4519 / 25.06.03

Avocatul Poporului, în îndeplinirea atribuțiilor constituționale și ale dispozițiilor art. 25 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, modificată și completată, a întocmit un “Raport special privind executarea pedepselor în penitenciare”, pe care l-a prezentat președintelui Senatului României, primului-ministru al Guvernului României și directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor.

Supunem atenției dumneavoastră acest raport, față de care urmează să decideți.

Folosesc acest prilej, pentru a vă asigura, domnule președinte, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. Ioan MURARU

Domnului Valer DORNEANU
Președintele Camerei Deputaților

Avizat,
Adjunct al Avocatului Poporului,
Conf. univ. dr. Gheorghe IANCU

Întocmit,
Director Anton P. Parlagi
Expert, Magda Ștefănescu
Expert, Simina Popescu

București, 23 iunie 2003

ROMÂNIA
Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnule președinte,

AVOCATUL POPORULUI
REGISTRATURĂ GENERALĂ
IEȘIRE Nr. 4520 / 25.06.03

Avocatul Poporului, în îndeplinirea atribuțiilor constituționale și ale dispozițiilor art. 25 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, modificată și completată, a întocmit un “Raport special privind executarea pedepselor în penitenciare”, pe care l-a prezentat președintelui Camerei Deputaților, primului-ministru al Guvernului României și directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor.

Supunem atenției dumneavoastră acest raport, față de care urmează să decideți.

Folosesc acest prilej, pentru a vă asigura, domnule președinte, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. Ioan MURARU

Domnului Nicolae VĂCĂROIU
Președintele SENATULUI

București, 23 iunie 2003

Avizat,
Adjunct al Avocatului Poporului,
Conf. univ. dr. Gheorghe IANCU

Întocmit,
Director Anton P. Parlăgi
Expert, Magda Ștefănescu
Expert, Simina Popescu

R O M Â N I A

Avocatul Poporului

Str. Eugeniu Carada , nr. 3, Sector 3, București

Telefon +40-21-312.71.01 Fax: +40-21-312.49.21 Internet: <http://www.avp.ro> E-mail: avp@avp.ro

Domnule director general,

AVOCATUL POPORULUI

REGISTRATURĂ GENERALĂ

IEȘIRE Nr. 4522.....125.06.03

Avocatul Poporului, în îndeplinirea atribuțiilor constituționale și ale dispozițiilor art. 25 alin. (2) din Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, modificată și completată, a întocmit un “Raport special privind executarea pedepselor în penitenciare”, pe care l-a prezentat președintelui Senatului României, președintelui Camerei Deputaților și primului-ministru al Guvernului României.

Supunem atenției dumneavoastră acest raport, față de care urmează să decideți.

Folosesc acest prilej, pentru a vă asigura, domnule director general, de înalta mea considerație.

Avocatul Poporului,

Prof. univ. dr. Ioan MURARU

Domnului magistrat Emilian STĂNIȘOR

Director general al Direcției Generale a Penitenciarelor

Avizat,

Adjunct al Avocatului Poporului,

Conf. univ. dr. Gheorghe IANCU

Întocmit,

Director Anton P. Parlăgi

Expert, Magda Ștefănescu

Expert, Simina Popescu

București, 23 iunie 2003

ROMÂNIA

AVOCATUL POPORULUI

23 iunie 2003

RAPORT SPECIAL

privind executarea pedepselor în penitenciare

I. Scopul raportului

În perioada 2002-2003, Avocatul Poporului a primit o serie de sesizări de la persoane fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, care au solicitat ca, în limitele competențelor conferite de Legea nr. 35/1997 privind organizarea și funcționarea instituției Avocatul Poporului, modificată și completată prin Legea nr. 181/2002, Avocatul Poporului să se implice în soluționarea unor probleme apărute în domeniul executării pedepselor în penitenciare.

De aceea, pentru informarea și sprijinirea autorităților și instituțiilor publice cu atribuții în domeniul execuțional penal și pentru perfecționarea activității personalului din cadrul acestora, în temeiul art. 57 din Constituția României, s-a întocmit prezentul Raport special.

II. Cadrul legal care reglementează executarea pedepselor în penitenciare

1. Actul normativ care reglementează executarea pedepselor este Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor, publicată în Buletinul Oficial nr. 132 din 18 noiembrie 1969, modificată prin Legea nr. 8/1973, publicată în Buletinul Oficial nr. 49, partea I din 6 aprilie 1973 și republicată în Buletinul Oficial nr. 62, partea I din 2 mai 1973.

Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor a fost modificată prin Decretul-Lege nr. 6/1990 pentru abolirea pedepsei cu moartea, pentru modificarea și abrogarea unor prevederi din Codul penal și alte acte normative, publicat în Monitorul Oficial al României nr. 4 din 8 ianuarie 1990 și prin Legea nr.104/1992 pentru modificarea și completarea Codului penal, a Codului de procedură penală și a altor legi, precum și pentru abrogarea Legii nr. 59/1968 și a Decretului nr. 218/1977, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 244 din 1 octombrie 1992.

2. Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, aprobat prin Hotărârea fostului Consiliu de Miniștri nr. 2282 din 15 decembrie 1969, modificat prin Hotărârea fostului Consiliu de Miniștri nr. 534 din 16 mai 1973, nepublicat.

3. Legea nr. 21/1990 pentru trecerea Direcției Generale a Penitenciarelor din cadrul Ministerului de Interne în subordinea Ministerului Justiției, publicată în Monitorul Oficial al României nr. 113 din 16 octombrie 1990.

III. Principalele probleme legate de executarea pedepselor în penitenciare, rezultate din cererile analizate la instituția Avocatul Poporului.

1. Existența unor prevederi desuete, referitoare la drepturile persoanelor fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, cuprinse în Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor, în Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive și în ordine ale ministrului justiției și ale directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor.

a) Avocatul Poporului a fost sesizat în legătură cu posibila încălcare a **dreptului la corespondență**, prevăzut de art. 18, 20, 21 alin. (1) lit. b din Legea nr. 23/1969 și art. 48, 56 și 84 alin. (1) lit. a și 116 din Regulamentul privind executarea

unor pedepse și a măsurii arestării preventive, potrivit căruia persoanele fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, au dreptul de a primi și trimite corespondență.

Astfel, Avocatul Poporului a fost sesizat de un deținut care afirma că i se încalcă dreptul la corespondență, deoarece în penitenciar nu i se permite accesul la telefonul public cu cartelă, aflat în incinta unității.

Din examinarea prevederilor Legii nr. 23/1969, referitoare la dreptul la corespondență al deținuților, rezultă că, aceasta reglementează cu titlu general, dreptul de a primi și trimite corespondență, care include doar dreptul condamnaților de a primi și trimite cărți poștale și scrisori, familiilor lor sau altor persoane.

Dispozițiile din legea sus menționată prevăd că, dreptul condamnaților de a primi și trimite corespondență, se acordă în raport cu natura infracțiunii, durata pedepsei, existența stării de recidivă, folosirea la muncă, comportarea și receptivitatea la acțiunea de reeducare.

Potrivit art. 28 din Constituția României, referitor la secretul corespondenței, în noțiunea de corespondență se includ și convorbirile telefonice. Secretul corespondenței se fundamentează pe principiul inviolabilității corespondenței, care urmărește să protejeze posibilitatea persoanelor fizice de a-și comunica prin scris, prin telefon sau prin alte mijloace de comunicare, gândurile și opiniile sale, fără a-i fi cunoscute de alții, cenzurate sau făcute publice.

Pentru adaptarea conținutului dreptului la corespondență al deținuților, prevăzut de art. 18, 20, 21 alin. (1) lit. b din Legea nr. 23/1969 și de art. 48, 56, 84 alin. (1) lit. a, 116 din Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, la exigențele impuse de Legea fundamentală, ministrul justiției a emis Ordinul nr. 2036/C/ 24 noiembrie 1997 privind exercitarea drepturilor la corespondență și petiționare ale deținuților, minorilor aflați în centrele de reeducare și persoanelor care execută măsura arestării preventive. Potrivit acestui ordin, dreptul la

corespondență pentru persoanele aflate în locurile de deținere este nelimitat și inviolabil, cu excepția unor îngrădiri pentru cazuri strict precizate.

În plus, prin același ordin, se introduce posibilitatea folosirii de către deținuți, la cerere și pe cheltuiuala lor, a telefoanelor publice cu cartelă, instalate în spațiile interioare ale locurilor de deținere.

Efectele emiterii acestui ordin au fost pe de o parte, extinderea peste prevederile Legii nr. 23/1969 privind executarea pedepselor a dreptului la corespondență, care este nelimitat și inviolabil, cu unele excepții, iar pe de altă parte, exercitarea dreptului la corespondență și prin intermediul convorbirilor telefonice.

Ca atare, Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor trebuie modificată, iar condamnații să aibă dreptul la corespondență, care trebuie să includă și dreptul la efectuarea unor convorbiri telefonice.

b) Totodată, Avocatul Poporului a fost sesizat în legătură cu posibila încălcare a dreptului la un anumit tip de hrană al persoanelor fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate.

Astfel, un deținut ne-a relatat că în penitenciar nu beneficiază de dreptul la hrană, corespunzătoare religiei sale.

Art. 16 din Legea nr. 23/1969 și art. 40 din Regulament stabilesc dreptul deținuților la hrana necesară, ținându-se seama de munca pe care o prestează, precum și de starea sănătății lor, fără să prevadă dreptul la un anumit tip de hrană. Neexistând o asemenea distincție, penitenciarele au ignorat dreptul persoanelor fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, la un anumit tip de hrană.

Pentru deținuții care au o anumită religie este necesar un anumit tip de hrană, pe care legea nu-l prevede.

În prezent, având în vedere exigențele impuse de Constituția României, referitoare la garantarea libertății conștiinței, ministrul justiției a emis Ordinul nr. 2713/C/15 noiembrie 2001, prin care se aprobă "Instrucțiunile privind aplicarea

normelor de hrană pe timp de pace pentru efectivele din Ministerul Justiției-Direcția Generală a Penitenciarelor”.

Potrivit dispozițiilor Ordinului nr. 2713/C/2001, hrănirea persoanelor fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, care sunt adepte ale unor culte sau religii, poate fi asigurată în mod adecvat, înlocuindu-se, în limita posibilităților, produsele agroalimentare care nu sunt indicate pentru acești obiectori de conștiință, cu altele.

Astfel, ordinul susmenționat prevede că persoanele fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, adepte ale unor culte sau religii sunt hrănite conform Normei de hrană nr. 17, fiind eliminate produsele agroalimentare care

nu sunt indicate pentru aceste persoane (slănină, carne de porc, subproduse de porc) și înlocuite cu carne de vită, oaie sau pasăre.

În consecință, dreptul la hrană al persoanelor fizice, aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate, trebuie să prevadă și dreptul la un anumit tip de hrană, corespunzător cultului sau religiei din care fac parte aceștia, iar Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor trebuie modificată în mod corespunzător.

c) De asemenea, Avocatul Poporului a fost sesizat cu o problemă referitoare la **dreptul deținuților de a face cumpărături**, prevăzut de art. 58 alin. (1) din Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive.

Astfel, Avocatul Poporului a fost sesizat de un deținut, care susținea că în detenție nu i se respectă dreptul de a face cumpărături.

Conform dispozițiilor articolului 58 alin. (1) din Regulament, o treime din sumele cuvenite condamnaților pentru munca prestată, sumele de bani primite prin mandat poștal, precum și cele aflate asupra lor la primirea în penitenciar, pot fi folosite, în cuantumurile prevăzute în anexa nr. 3 la Regulament, de către condamnați,

pentru cumpărături și pentru ajutorarea familiei. Restul banilor rămân consemnați la Casa de Economii și Consemnațiuni și se înmânează condamnaților la punerea lor în libertate.

În prezent, cuantumurile sumelor de bani prevăzute de Regulament pentru efectuarea cumpărăturilor nu mai erau de actualitate și prin Ordinul directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor nr. 371 din 27 mai 2002 s-a stabilit că, săptămânal, persoanele fizice aflate în detenție în executarea unor pedepse privative de libertate pot cumpăra bunuri și produse alimentare, în limita unui plafon de 500.000 lei/persoană.

Ca atare, prin ordinul susmenționat, s-a urmărit o actualizare a sumelor de bani pe care deținuții le pot folosi pentru cumpărături și care sunt prevăzute în Regulament, prin majorarea acestora, prin ordin.

d) Totodată, caracterul desuet al reglementărilor legale în materie este evidențiat în sesizările adresate Avocatului Poporului, referitoare la **posibila încălcare a dreptului la integritate fizică și psihică, prin folosirea lanțurilor**, ca măsură de imobilizare a deținuților.

Astfel, un deținut a sesizat Avocatul Poporului, exprimându-și nemulțumirea în privința măsurii dispuse împotriva sa de conducerea penitenciarului în care se afla, respectiv măsura imobilizării cu lanțuri, dispusă ca urmare a tentativei de suicid.

Potrivit art. 82 din Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, pentru împiedicarea acțiunilor agresive ale condamnaților, în perioada detenției, personalul penitenciarului poate folosi mijloacele de imobilizare din dotare. Condamnaților agresivi sau periculoși, pe timpul cât se găsesc la izolare, li se aplică lanțuri la picioare și la mâini, ori cătușe.

În prezent, având în vedere condițiile de respectare a exigențelor instrumentelor juridice internaționale adoptate în domeniu, prin Ordinul directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor nr. 41232 din 21 februarie 1992, s-a

interzis folosirea lanțurilor ca mijloc de imobilizare pentru deținuți, precizându-se că, pentru imobilizarea celor periculoși se vor folosi cătușele.

Ulterior emiterii acestui ordin, ca urmare a creșterii numărului deținuților cu grad sporit de pericolozitate, a producerii în penitenciare a unor evenimente grave, constând în acte de violență exercitate atât asupra altor condamnați, cât și asupra personalului, distrugeri de bunuri, autoagresiuni, prin ordine ale ministrului justiției, pentru unele categorii de deținuți și în anumite condiții, s-a aprobat folosirea mijloacelor de imobilizare. Astfel:

■ Prin Ordinul nr. 2964/c din 15 decembrie 1999, ministrul justiției a aprobat metodologia privind regimul aplicat condamnaților la deținuție pe viață, în care se stabilește că, deținuților bolnavi psihic, celor agresivi sau violenți, la ieșirea din cameră li se aplică cătușe. La scoaterea din penitenciar (transfer, prezentarea la instanțele de judecată, policlinici, internare în spital etc.), tuturor condamnaților din această categorie li se aplică mijloace de imobilizare.

■ Prin Ordinul nr. 778/c din 24 martie 2000, ministrul justiției a aprobat metodologia privind regimul aplicat deținuților sancționați cu măsura disciplinară a izolării severe, în care se prevede că, deținuții vor fi scoși din camere numai după ce au fost luate toate măsurile de siguranță necesare și li s-au aplicat mijloacele de imobilizare.

Pe timpul executării măsurii disciplinare cu izolare, de regulă, nu se folosesc mijloace de imobilizare. În cazuri temeinic justificate (acte de violență și agresivitate, distrugeri, automutilări etc.) se pot folosi, cu aprobarea comandantului (directorului), pentru imobilizarea celor în cauză, cătușe pentru mâini sau lanțuri pentru picioare.

■ Prin Ordinul nr. 1257/c din 7 iunie 2000, ministrul justiției a aprobat metodologia privind regimul aplicat deținuților sancționați cu măsura disciplinară a executării pedepsei în regim restrictiv, în care se precizează că, "... pe timpul executării unei părți din pedeapsă în regim restrictiv, de regulă, nu se folosesc mijloace de imobilizare. În cazuri temeinic justificate (acte de violență, agresiuni,

distrugerii, automutilări etc.) se pot folosi, cu aprobarea comandantului (directorului) pentru imobilizarea celor în cauză, cătușe pentru mâini sau lanțuri pentru picioare. De asemenea, în toate cazurile când sunt scoși din camerele de deținere, precum și pe timpul transportului ocazionat de prezentarea la instanțele de judecată sau în alte locuri ori transferării la un alt penitenciar, deținuților aflați în executarea acestei sancțiuni disciplinare li se vor aplica cătușe pentru mâini”.

Pentru că **nu sunt publicate**, aceste ordine nu sunt cunoscute nici de societatea civilă și nici de deținuți, care sunt lipsiți, astfel, de informațiile necesare, pe care acestea le cuprind.

Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor și Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive fiind desuete, prin ordinele ministrului justiției și ale directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor, s-a încercat ca regulile privitoare la executarea pedepselor să fie actualizate și armonizate cu legislația comunitară, numai că aceste măsuri s-au realizat prin acte normative cu forță juridică inferioară legii și regulamentului.

Caracterul desuet al reglementărilor legale referitoare la executarea pedepselor trebuia înlăturat, în aplicarea lor, prin respectarea art. 20 din Constituția României, potrivit căruia “Dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte.

Dacă există neconcordanță între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale”.

Reglementările constituționale din art. 20 exprimă atașamentul față de reglementările internaționale și marea receptivitate față de dinamica posibilă și previzibilă în domeniul examinat. De asemenea, exprimă deschiderea României spre Europa și spre comunitatea internațională.

Prioritatea reglementărilor internaționale față de legea internă, în speță Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor nu s-a realizat, dovadă fiind petițiile primite de Avocatul Poporului, ceea ce nu face decât să sublinieze caracterul desuet al acestor reguli.

2. Aplicarea Regulamentului privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, care nu este publicat în Monitorul Oficial al României.

În decursul anului 2003, Avocatul Poporului a fost sesizat în privința faptului că, Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, aprobat prin hotărârea fostului Consiliu de Miniștri nr. 2282 din 15 decembrie 1969, modificat prin Hotărârea fostului Consiliu de Miniștri nr. 534 din 16 mai 1973, nu a fost publicat nici până în prezent.

Potrivit art. 107 din Constituția României, hotărârile adoptate de Guvern se publică în Monitorul Oficial al României, nepublicarea lor atrăgând **inexistența** acestora.

Prin urmare, publicarea hotărârilor de Guvern este una dintre condițiile de validitate ale acestora, neîndeplinirea obligației de publicare atrăgând inexistența lor. De altfel, în privința aplicării Regulamentului privind executarea pedepselor, menționăm că, în Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 23 septembrie 1998 privind cazul **Petra împotriva României**, referitoare la respectarea dreptului la corespondență, s-a reținut că Regulamentul de aplicare a Legii nr. 23/1969 are un caracter “secret” și nu corespunde cerinței de accesibilitate, nefiind publicat.

În consecință, toate măsurile luate de la data adoptării, în temeiul acestui act normativ, pot fi considerate ilegale.

IV. Rezultatele demersurilor întreprinse de Avocatul Poporului la autoritățile publice competente, în legătură cu cererile formulate de persoanele deținute în penitenciare

Ca urmare a cererilor adresate instituției Avocatul Poporului, în conformitate cu prevederile art. 21 din Legea nr. 35/1997, Avocatul Poporului s-a adresat Ministerului Justiției și Direcției Generale a Penitenciarelor, solicitând transmiterea reglementărilor legale în materia executării pedepselor.

Potrivit răspunsului primit de la Ministerul Justiției, în prezent, executarea pedepselor este reglementată de Legea nr. 23/1969 privind executarea pedepselor, Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, precum și de ordine ale ministrului justiției și ale directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor referitoare la regimul executării pedepselor privative de libertate (anexă).

Conform informațiilor transmise de Ministerul Justiției, în cadrul procesului de reformă penitenciară și de aliniere a legislației interne la normele internaționale în materie, începând cu anul 1990, regimul penitenciar a fost substanțial îmbunătățit prin ordine ale ministrului justiției, respectiv ale directorului general al Direcției Generale a Penitenciarelor, nicidecum prin modificarea legii și a Regulamentului.

În privința observației instituției Avocatul Poporului, potrivit căreia actele normative în această materie nu sunt publicate (cu excepția Legii nr. 23/1969 privind executarea pedepselor), fapt de natură a crea dificultăți în identificarea lor și în verificarea legalității măsurilor reclamate de petiționari, Ministerul Justiției ne-a transmis că aceste observații au fost comunicate tuturor instituțiilor cu atribuții în domeniu.

De asemenea, am fost înștiințați că, Ministerul Justiției are în vedere elaborarea unui proiect de lege privind executarea pedepselor, în considerarea viitoarelor dispoziții privind pedepsele cuprinse în proiectul noului Cod penal.

Totodată, Direcția Generală a Penitenciarelor ne-a precizat că, s-au elaborat două proiecte de lege, care nu au fost adoptate de Parlament, dintre care unul privind executarea pedepselor privative de libertate, gândit în sensul recomandărilor forurilor internaționale în domeniul execuțional penal și realizate cu sprijinul și consultanța de specialitate din partea specialiștilor spanioli, în cadrul proiectului Phare de înfrățire instituțională RO/113100/JH01 (RO 0004.01.02), finanțat de Comunitatea Europeană.

V. Propuneri privind îmbunătățirea legislației privind executarea pedepselor în penitenciare.

Normele juridice, care reglementează, în prezent, executarea pedepselor, nu răspund deplin cerințelor de armonizare cu exigențele internaționale privind protecția și promovarea drepturilor omului, respectiv:

- Declarația Universală a Drepturilor Omului, adoptată de Adunarea generală a O.N.U. la 10 decembrie 1948;
- Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice, adoptat de Adunarea generală a Națiunilor Unite la 16 decembrie 1966, ratificat de România prin Decretul nr. 212 /1974;
- Ansamblul de reguli minimale privind tratamentul deținuților, adoptat de Consiliul Economic și Social al O.N.U. în anul 1957;
- Declarația privind protecția tuturor persoanelor împotriva torturii și altor pedepse sau tratamente crude, inumane sau degradante, adoptată de Adunarea generală a Organizației Națiunilor Unite la 9 decembrie 1975;

- Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante, adoptată de Adunarea generală a O.N.U. la 10 decembrie 1984, la care România a aderat prin Legea nr.19/1990;

- Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, adoptată la Strasbourg la 26 noiembrie 1987, ratificată de România prin Legea nr. 80/1994.

În același timp, aceleași prevederi referitoare la executarea pedepselor sunt depășite în raport cu realitățile sistemului penitenciar românesc, fapt confirmat de numeroasele adăugiri ce i-au fost aduse.

În plus, în prezent, se aplică Regulamentul privind executarea unor pedepse și a măsurii arestării preventive, aprobat prin Hotărârea fostului Consiliu de Miniștri nr. 2282 din 15 decembrie 1969, modificată prin Hotărârea fostului Consiliu de Miniștri nr. 534 din 16 mai 1973, act normativ care nu a fost publicat nici la data adoptării lui și nici ulterior.

Ca o măsură de remediere a acestei situații, prin art. 5 din Legea nr. 21/1990 pentru trecerea Direcției Generale a Penitenciarelor din cadrul Ministerului de Interne în subordinea Ministerului Justiției, **Parlamentul României** a stabilit obligația Ministerului Justiției, ca, în termen de 6 luni de la adoptarea acestei legi, să elaboreze și să supună spre aprobare proiectul noii legi privind executarea pedepselor, precum și al unui nou Regulament de aplicare a acestei legi.

Deși termenul de 6 luni de la adoptarea Legii 21/1990 a expirat, până în prezent, nu a fost adoptată o altă lege și nici un alt regulament, care să reglementeze executarea pedepselor.

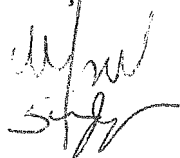
De aceea, este necesară urgentarea adoptării unui cadru legislativ privind executarea pedepselor, corespunzător instrumentelor juridice internaționale specifice domeniului.

Față de cele de mai sus, pot fi avute în vedere următoarele **propuneri**:

1. adoptarea unei noi legi privind executarea pedepselor, în concordanță cu prevederile constituționale și internaționale în materie, reorientată spre ocrotirea demnității umane, interzicerea supunerii la tortură sau la alte forme de tratament ori sancțiuni crude, inumane sau degradante, formarea responsabilității delincventului față de el însuși și față de societate, dezvoltarea aptitudinilor necesare reintegrării sociale.

2. adoptarea unui regulament de aplicare a prevederilor legii privind executarea pedepselor, care să îndeplinească cerințele de accesibilitate, prin publicarea lui în Monitorul Oficial al României.

Acest raport special a fost redactat de experții Magda Ștefănescu și Simina Popescu, care își asumă și răspunderea pentru corectitudinea informațiilor și datelor.

București, 23 iunie 2003

ANEXĂ

LISTA
ordinelor emise de Ministerul Justiției
sau de Direcția Generală a Penitenciarelor
referitoare la regimul executării pedepselor privative de libertate

07.06.1990	D.G.P., Ord. nr.S/ 63844	Îndrumar privind organizarea și desfășurarea activităților cultural-educative cu deținuții la camera de liberare.
07.06.1990	D.G.P., Ord. nr. 63845	Reguli de ordine interioară pentru minorii (tinerii) internați în S.S.M.R.
07.06.1990	D.G.P., Ord. nr.S/ 63846	Îndrumar privind organizarea și desfășurarea activităților cu deținuții tineri (18-21 ani) aflați în penitenciare.
25.06.1990	D.G.P., Ord. nr. 65075	Ordin privind îmbunătățirea educației morale a persoanelor aflate în executarea unei pedepse privative de libertate, prin asigurarea asistenței religioase în unitățile D.G.P.
12.09.1990	D.G.P., Ord. nr. 7252	Măsuri de prevenire a sinuciderii deținuților.
26.08.1991	D.G.P., Ord. nr. 40893	Măsuri organizatorice pentru prevenirea evadărilor la punctele de lucru.
04.09.1991	D.G.P., Ord. nr.S/ 31583	Pregătirea și transferarea deținuților care au favorizat și generat evenimente negative, inclusiv evadări.
12.11.1991	D.G.P., Ord. nr. 31871	Ordin privind calculul drepturilor bănești ale deținuților folosiți la activități productive.
13.11.1991	M.J., Ord. nr. 251	Introducerea exercițiului fizic în programul deținuților.
18.11.1991	D.G.P., Ord. nr. 43115	Măsuri de îmbunătățire a activității desfășurate la sectorul vizite.
02.12. 1991	D.G.P., Ord. nr. S/319890	Modul de îndeplinire a actelor procedurale legate de deținuți (citații, mandate de arestare, hotărâri de condamnare etc.).
06.01.1992	D.G.P., Ord. nr. 39688	Măsuri de asigurare a pazei și supravegherii deținuților repartizați în întreprinderile din structura Regiei Autonome "Multiproduct".
08.01.1992	D.G.P., Ord. nr. 61176	Măsuri de prevenire a evenimentelor negative în rândul minorilor.(conex.cu ord.nr.64123/6.04.1994).
21.02.1992	D.G.P., Ord. nr. 230	Privind necesitatea organizării unor acțiuni de maximă eficiență în condiții de supraaglomerare.
21.02.1992	D.G.P., Ord. nr. 41232	Interzicerea folosirii lanțurilor ca mijloace de imobilizare.
07.05.1992	D.G.P., Ord. nr.43681	Măsuri în cazul deținuților grav bolnavi.
29.05.1992	D.G.P., Ord. nr.44451	Raportarea situației operative zilnice.
01.07.1992	D.G.P., Ord. nr. 472	Precizări referitoare la modul de redactare și înaintare a cererilor deținuților, adresate organizațiilor guvernamentale.

09.07.1992	M.J., Ord. nr. 545/C.	Reglementarea accesului în unitățile de penitenciare. (conex cu ord. nr. 2390/22.06.1994 și ord. nr. 700/C/08.05.).
07.08.1992	D.G.P., Ord. nr. S/36015	Scoaterea din sistemul fără pază a condamnaților pentru tentativă de omor. Măsuri pentru prevenirea epidemiilor și toxiinfecțiilor alimentare.
18.08.1992	D.G.P., Ord. nr. 45436	Anunțarea Parchetului în caz de tentativă de sinucidere a deținuților.
06.01.1993	D.G.P., Ord. nr. 40969	Precizări la ord. 42930/03.04.1992 referitor la asigurarea pazei, supravegherii și escortării deținuților femei și minorelor.
03.02.1993	D.G.P., Ord. nr. 41923	Măsuri privind asigurarea legalității regimului deținuților și minorilor (calcul fracțiuni).
02.03.1993	D.G.P., Ord. nr. 42828	Asigurarea legăturii deținuților cu avocații.
23.03.1993	D.G.P., Ord. nr. 43892	Reglementarea desfășurării activității notariale cu deținuții.
26.03.1993	M.J., Ord. nr. CS/1254 de aprobare a NR DGP.nr.64024 / 24.03.1993.	Privind folosirea unor condamnați în activitatea cultural-educativă desfășurată în interesul locului de deținere. (Completează Baremul transmis cu Ord.nr.D.G.P.nr.41452 din 21.01.1993).
18.05.1993	M.J., Ord. nr. 430/C	Precizări cu privire la evidența deținuților.
09.12.1993	D.G.P., Ord. nr. 53011	Soluționarea cererilor deținuților de strămutare a judecării cauzelor.
02.03.1994	D.G.P., Ord. nr. 41254	Măsuri pentru transferarea deținuților cu grad sporit de pericolozitate și care au domiciliul în localitatea de reședință a penitenciarului
06.04.1994	D.G.P., Ord. nr. 64123	Măsuri de prevenire a actelor de agresiune între deținuți. (conexat la ord. 61176/8.01.1992).
22.06.1994	D.G.P., Ord. nr. 2390	Reglementarea accesului în unitățile de penitenciare. (Conex cu O.M.J.nr.545 din 09.07.1992.).
06.01.1995	D.G.P., Ord. nr. 32338	Precizări referitoare la bunurile care pot fi primite de deținuți.
24.03.1995	D.G.P., Ord. nr. S/1524	Măsuri în scopul prevenirii unor acțiuni teroriste în unitățile D.G.P.
07.04.1995	D.G.P., Ord. nr. 523	Precizări privind "Convenția europeană pentru prevenirea torturii sau tratamentelor inumane sau degradante".
26.04.1995	D.G.P., Ord. nr. 574	Măsuri pentru prevenirea evenimentelor negative.
22.08.1995	D.G.P., Ord. nr. 41915	Precizări privind utilizarea riguroasă a termenilor la raportarea (auto)agresiunilor (obiecte tăioase).
12.02.1996	D.G.P., Ord. nr. S/ 32376	Reglementarea modului de folosire de către deținuți și păstrarea în locurile de deținere a obiectelor ascuțite-tăietoare.
08.04.1996	D.G.P., Ord. nr. 1094	Privind unele măsuri de îmbunătățire a modului de desfășurare a vizitelor ce se acordă deținuților din penitenciare.
12.04.1996	D.G.P., Ord. nr. S/32564	Măsuri pe linie de pază și regim în vederea prevenirii evenimentelor de orice natură.
08.05.1996	D.G.P., Ord. nr. 1094	Îmbunătățirea modului de acordare a vizitelor.

24.09.1996	D.G.P., Ord. nr. 49412	Precizări privind folosirea minorilor la muncă. Abrogă ord. nr. 46736/2.06.1993.
03.12.1996	D.G.P., Ord. nr. 52075	Precizări privind situații în care unii deținuți intenționează să-și manifeste nemulțumirea față de unele prevederi ale actelor normative. Conex la ord. nr. S/32745/26.06.96.
22.04.1997	M.J., Ord. nr. 414/C	Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante.
13.05.1997	M.-J. Ord. nr. C/505	Folosirea deținuților la activități religioase.
17.10.1997	M.J., Ord. nr. 1792/C	Inviolabilitatea secretului corespondenței și dreptul de petiționare.
23.01.1998	M.J. (Direcția economică), nr. 54285	Precizări cu privire la convorbirile telefonice și transmisiile de faxuri internaționale.
04.02.1998	D.G.P., Ord. nr. 121205	Instrucțiuni privind organizarea și desfășurarea activității socio-educative și culturale cu deținuții.
06.02.1998	D.G.P., Ord. nr. S/154	Interzicerea accesului în sectorul de deținere cu telefoane mobile.
18.02.1998	D.G.P., Ord. nr. 51250	Încredințarea unor responsabilități deținuților.
02.04.1998	D.G.P., Ord. nr. 818	Precizări cu privire la art. 7 din ord. nr. 820 din 02.04.1998 (ascultarea convorbirilor telefonice). Conex la ord. nr. 2036 din 24.11.1997.
07.05.1998	D.G.P., Ord. nr. 1062	Măsuri pentru o mai bună cunoaștere a deținuților periculoși.
22.05.1998	D.G.P., Ord. nr. 84219	Modul de lichidare a stocurilor de lanțuri pentru picioare.
06.10.1998	D.G.P., Ord. nr. 121429	Privind măsuri educative de influențare în vederea creșterii numărului de abonamente la ziare și publicații realizate din banii deținuților.
15.12.1998	D.G.P., Ord. nr. 121634	Privind prevenirea și combaterea transmiterii infecției H.I.V. și SIDA în penitenciare.
05.02.1999	D.G.P., Ord. nr. 110352	Privind organizarea și desfășurarea activităților socio-educative în condiții de supraaglomerare.
18.08.1999	D.G.P., Ord. nr. 2105	Măsuri de prevenire a evenimentelor negative.
26.08.1999	D.G.P., Ord. nr. 2343	Măsuri în vederea prevenirii producerii unor evenimente negative de către condamnații învoiți.
10.09.1999	D.G.P., Ord. nr. 2451	Măsuri de prevenire a evenimentelor negative.
15.12.1999	M.J., Ord. nr. 2963/C	Privind metodologia aplicării regimului de disciplină persoanelor private de libertate.
24.03.2000	M.J., Ord. nr. 778/C	Metodologia executării măsurii disciplinare cu izolare severă.
30.03.2000	M.J., Ord. nr. 795/C	Metodologie privind regimul aplicat deținuților aflați în refuz de hrană.
11.05.2000	D.G.P., Ord. nr. 1849	Descoperirea și ridicarea obiectelor interzise de la deținuți.
07.06.2000	M.J., Ord. 1257/C	Metodologia privind regimul aplicat deținuților sancționați cu măsura disciplinară a executării pedepselor în regim restrictiv.

09.08.2000	D.G.P., Ord. nr. 3068	Internarea deținuților, reținuților și arestaților preventiv în spitalele penitenciare.
10.01.2001	M.J., Ord. nr. 28/C	Măsuri destinate prevenirii unor evenimente negative.
12.01.2001	D.G.P., Ord. nr. 1032	Măsuri destinate prevenirii unor evenimente negative.
13.06.2001	M. J., Ord. nr. 1220/C	Privind posibilitatea primirii de către deținuți de aparatură audio-vizuală, instrumente muzicale, echipament și materiale sportive.
09.07.2001	D.G.P., Ord. nr. 113	Interzicerea ținutei tip zeghe.
09.07.2001	D.G.P., Ord. nr. 2441	Precizări privind aplicarea modificării art. 200 Cod penal.
09.07.2001	D.G.P., Ord. nr. 2488	Precizări privind acordarea dreptului la pachet și vizită.
13.07.2001	D.G.P., Ord. nr. 2566	Interzicerea folosirii deținuților la muncă în interesul cadrelor de penitenciare.
09.10.2001	D.G.P., Ord. nr. 3127	Combaterea traficului și consumului de droguri.
12.11.2001	D.G.P., Ord. nr. 3318	Măsuri pentru prevenirea violențelor sexuale.
25.01.2002	D.G.P., Ord. nr. 1923	Măsuri de prevenire a introducerii obiectelor interzise în locurile de deținere.
15.02.2002	D.G.P., Ord. nr. 37100	Măsuri de prevenire a evenimentelor negative.
18.07.2002	M.J., Ord nr. 1703/C	Metodologia privind aplicarea regimului semideschis unor anumite categorii de deținuți.
13.09.2002	M.J., Ord. nr. 2177/C	Normele privind acordarea drepturilor deținuților la vizită, pachete, țigări și cumpărături.